

Beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyonu ve derse katılımdaki engeller Motivation for participation in physical education classes and barriers to participation

*Sevinç Namlı¹, Gönül Tekkursun Demir², Ayhan Doğangün³

¹ Erzurum Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, sevinc.namli@erzurum.edu.tr, 0000-0003-0958-6792

² Bağımsız Araştırmacı, Birleşik Arap Emirlikleri, Abu Dhabi, gonultekkursun@hotmail.com, 0000-0002-2451-5194

³ Milli Eğitim Bakanlığı, Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi, ayhan.dogangun@hotmail.com, 0000-0002-4640-2756

ÖZET

Araştırmada, beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyonu düzeyi ile beden eğitimi ve spor dersine katılımdaki engellerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Karma modelin kullanıldığı araştırmaya, beden eğitimi ve spor dersine katılımına engel teşkil eden en az bir gerekçesi olan, 13 ile 19 yaş grubundaki 275 birey katılmıştır. Araştırmada Beden Eğitimi ve Spor Dersine Katılım Motivasyonu Ölçeği ile açık uçlu soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde t-testi, nitel verilerin analizinde ise içerik analizinden yararlanılmıştır. İçsel, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk alt boyutlarının puan ortalamasının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada erkeklerin içsel, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk puan ortalamalarının kızlarınkinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılımda engel olarak belirttiği nedenler üç tema altında toplanmıştır. Bunlar, beden eğitimi öğretmeninden kaynaklı engeller, bireyin kendinden kaynaklı engeller ve çevreden kaynaklı engellerdir. Araştırmada en dikkat çeken sonuçlar, kızların beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyonlarının erkeklere kıyasla daha düşük olması, beden eğitimi öğretmenin dersi işlememesi, öğrencilerin öğretmenden korkması, beden eğitimi ve spor dersine katılıma kilolu veya zayıf olma durumunun engel olarak görülmesi ve akran zorbalığının derse katılımda engelleyici unsur olarak görülmesidir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Derse Katılım, Motivasyon, Motivasyonsuzluk, Öğrenci

ABSTRACT

In the study, it was aimed to determine the level of motivation to participate in physical education class and the barriers to participation in physical education class. The study, in which a mixed model was used, included 275 individuals between the ages of 13 and 19 who had at least one reason that prevented them from participating in physical education classes. In the study, the Motivation to Participate in Physical Education Scale and a semi-structured interview form with open-ended questions were used. T-test was used to analyze quantitative data and content analysis was used to analyze qualitative data. It was determined that the mean scores of intrinsic, extrinsic motivation and amotivation sub-dimensions were at a moderate level. In the study, it was determined that the mean scores of boys' intrinsic, extrinsic motivation and amotivation were significantly higher than those of girls. In addition, the reasons stated by the participants as barriers to participation in physical education classes were categorized under three themes. These are barriers caused by the physical education teacher, barriers caused by the individual himself/herself and barriers caused by the environment. The most striking results of the study are that the motivation of girls to participate in physical education class is lower than that of boys, the physical education teacher does not teach the lesson, students are afraid of the teacher, being overweight or underweight is seen as an obstacle to participation in physical education class, and peer bullying is seen as an obstacle to participation in the lesson.

Keywords: Physical Education, Class Participation, Motivation, Demotivation, Student

Citation: Namlı, S., Tekkursun Demir, G., & Doğangün, A. (2024). Beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyonu ve derse katılımdaki engeller. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 6(4), 573-580.

Gönderme Tarihi/Received Date:
08.11.2024

Kabul Tarihi/Accepted Date:
23.12.2024

Yayınlanma Tarihi/Published Online:
30.12.2024

<https://doi.org/10.56639/jsar.1581772>

*Corresponding author:
sevinc.namli@erzurum.edu.tr

GİRİŞ

Egzersiz ve fiziksel aktivite bireyin var olan sağlık durumunun korunması ve daha ileriye götürülmesi amacıyla insan yaşamının önemli bir parçası olarak kabul edilmektedir. Artan teknoloji ve bu teknolojinin doğurduğu hareketsiz yaşam içerisinde egzersiz ve fiziksel aktivite daha fazla önem kazanmıştır. Bununla birlikte uzmanlar egzersiz ve fiziksel aktivitenin bir yaşam biçimine dönüşmesi ve düzenli olarak yapılmasını tavsiye etmektedir. Bu bağlamda Türk Milli Eğitim Sistemi ilköğretimden orta öğretime kadar olan eğitim sistemi içerisinde öğrencilerin okullarda egzersiz ve fiziksel aktiviteye katılımını arttıracak beden eğitimi ve spor dersine müfredat içerisinde yer vermektedir.

Beden eğitimi ve spor dersi, bireylerin genetik potansiyellerini en iyi şekilde geliştirebilmeleri için önemli bir fırsat sunmaktadır (Bar, 2016). Rekabetsiz ortamlarda yapılan beden eğitimi etkinlikleri, stres ve kaygıyı azaltarak özgüven düzeyinin artmasına sebep olur ve öğrenme sürecini destekler. Bu tür etkinlikler, çocukların ve gençlerin fiziksel becerilerini geliştirir, sosyalleşmelerine aracılık sağlar ve duygusal zekalarını arttırmalarına olanak tanır. Beden eğitimi, bireyin sağlıklı bir yaşam sürmesinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Beden eğitimi, bireyin sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimine katkıda bulunan çok yönlü bir alandır. Bu bağlamda beden eğitimi, bireyin beden sağlığını, zihinsel ve duygusal dengesini desteklerken (Tekkursun- Demir & Cicioğlu, 2023), aynı zamanda bireyin etik değerler kazanmasını da desteklemektedir (Demir, 2022). Fiziksel aktivite ve oyun, bireylerin sosyal becerilerini geliştirmesine, stresle başa çıkmasına ve genel yaşam kalitesini arttırmasına yardımcı olmaktadır (Aracı, 2006). Kaya'ya (2020) göre beden eğitimi bünyesinde gerçekleşen fiziksel aktiviteler, bireylerin potansiyellerini keşfetmeleri ve yaratıcı yönlerini geliştirmeleri için harika bir fırsat sunmaktadır. Bu tür aktiviteler, yalnızca fiziksel yetenekleri arttırmakla kalmaz, aynı zamanda sosyal etkileşimlere teşvik eder ve bireylerin özgüvenlerini arttırmaya yardımcı olmaktadır. Bu denli önemli çıktıları olan bir derse öğrencilerin katılımının sağlanması ve motivasyonlarının artırılması büyük önem arz etmektedir.

Beden eğitimi ve spor dersinin faydalarına rağmen, bireylerin bu derse katılımını engelleyen faktörlere rastlamak olası bir durumdur. Beden eğitimi ve spor dersine katılımı engelleyen faktörler arasında araç gereç yetersizliği eğitimde odak noktadadır (Chatoupis, 2018). Çünkü öğretmen ve öğrencinin beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyonunu düşüren, olumsuz yönde etkileyen bir durumdur (Erhan & Tamer, 2009). Öte yandan beden eğitimi ve spor dersinin haftalık ders programında 1-2 saatten ibaret olması, öğrencilerin yeteneklerini geliştirmelerine engel teşkil etmektedir. Bu durum da öğrencilerin derse katılımda çekingen ve özgüvensiz olmalarına neden olabilmektedir (Mirzeoğlu, 2017). Tesis eksikliğinin yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan

müfredatın uygulanması konusunda beden eğitimi öğretmenlerinin yetersiz kalması ve programın ihtiyacınıza anlamıyla karşılamaması, beden eğitimi ve spor dersine katılım niceliğini azaltır (Namlı & Temel, 2019). Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi için kıyafet değiştirmek ile ilgili yaşadığı problem ve isteksizlik, kız ve erkeklerin arasındaki cinsiyet çatışmaları, kız öğrencilerin gelişimsel evrelerine bağlı olarak olumsuz tavırları, ergenliğe bağlı olarak sınıf içindeki bazı öğrencilerin saygısız hareketleri, okul yönetiminin ve öğrencilerin dersi önemsiz olarak değerlendirmesi, velilerin beden eğitimi ve spor dersine olan ilgisiz ve değersiz yaklaşımları da öğrencilerin derse katılımını engelleyen unsurların başında gelmektedir (Demirhan ve ark, 2008). Öte yandan akran baskısı ve zorbalığının da beden eğitimi ve spor dersine katılım da engelleyici rolü olduğu savunulmaktadır (McCaughty ve ark, 2006). Tüm bu beden eğitimi ve spor dersine yönelik engelleyici unsurlara rağmen, bireyin bu derse katılıma iten motivasyonu kaynakları karşımıza çıkar.

Bireyin eylemleri için gerekli enerjiyi sağlamak, harekete geçirmek anlamına gelen motivasyon, Latince "movere" (hareket etmek) kelimesinden türetilmiştir (Jansen ve ark., 2022). Guay ve arkadaşları (2010) motivasyonu, davranışların temelinde olan nedenler olarak belirtmektedir. Diğer yandan Cook ve Artino (2016) ise motivasyonu, odaklanılan hedefe ulaşmada bir hareketin başlaması ve devam ettirilmesi için gereken eylemleri gönüllü bir şekilde gerçekleştirmek, olarak tanımlamaktadır. Motivasyon, bireylerin içsel ve dışsal faktörlerden etkilenerek, istek ve hedeflerine ulaşma çabalarını yönlendirir (Kinicki & Kreitner). Bu içsel ve dışsal faktörler motivasyonu kendi içerisinde de içsel ve dışsal motivasyon olarak ikiye ayırmaktadır. Hür İrade Kuramı'na göre ise, içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk olarak üçe ayrılmaktadır. İçsel motivasyon, bir aktiviteyi yaparken ondan keyif/haz alınması ve o işten tatmin olmasıyla ilgilidir. Bu motivasyon türü, bireyin kişisel hedefleri, ilgi alanları doğrultusunda hareket etmesine yol açmaktadır (Aslan & Doğan, 2020). Örneğin, bir spor dalıyla uğraşırken kişinin bu sporu sevmesi ve geliştikçe keyif alması, içsel motivasyonun güçlü bir örneğidir. Dışsal motivasyon, bir işte başarılı olmaya teşvik edecek ödüller, suçluluk duygusundan kaçınma ya da takdir beklentisiyle hareket etmesi durumudur (Boiché & Sarrazin, 2007). Bu maddi ödüller, sosyal kabul veya yarışmalarda kazanılan ödüller gibi unsurları içerebilir. Motivasyonsuzluk ise, bireyin gerçekleştireceği eylemin kendisine herhangi bir yarar sağlamayacağına olan inancını temsil eder (Reeve, 2004).

Bireyin harekete geçmesindeki gizli bir güç olan motivasyon, beden eğitimi ve spor dersine ve fiziksel aktiviteye yönelimde son derece etkili bir olguyu temsil eder. Nitekim bireye çok yönlü katkıları bulunan beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyonunun önemi büyüktür. Çünkü motivasyon öğeleri, bireyin ders boyunca keyif almasını, öğrenme isteğini artırmasını ve bu derse olumlu duygular geliştirmesini sağlamaktadır (Yetim ve ark., 2014). Böylece beden eğitimi ve spor dersini seven bir öğrenci, derse daha aktif katılım gösterir ve bu da öğrenme sürecini zenginleştirir. Derste motivasyonu artan öğrencinin, ödül ve takdir beklentisi karşılanabilir ve hedef davranış için daha fazla çaba göstermeleri sağlanabilir. Bununla beraber, bireylerin grup çalışmalarında daha fazla etkileşimde bulunmalarına da olanak tanımaktadır (Tekkurşun-Demir & Cicioğlu, 2023). Bu bağlamda motivasyon, beden eğitimi ve spor dersinin etkinliğini artırabilir ve öğrencilerin genel gelişimlerine katkıda bulabilir. Fakat beden eğitimi ve spor dersine katılımda, çeşitli nedenler ile engellendiğini hisseden öğrencinin motivasyonunun düşük olması, derse katılım isteğinin ve davranışının az olması, herhangi bir beklenti içerisinde olmaması ve derse olan ilgisinin az olması beklenebilir. Bu da sağlıksız yaşamı, obeziteye, asosyallığe, dijital oyunlara yoğun eğilim göstermeye ve yalnızlaşmaya neden olabilir. Oysa, harekete geçme motivasyonunu artırmak, ideal beden kitle indeksi yaratmak, sosyalleşmeye olanak sağlamak, fiziksel aktiviteye aktif katılımı sağlamak ve bireye sağlıklı yaşam becerileri davranışları kazandırmaya yardımcı olmak beden eğitiminin temel amaçlarındandır. Bu nedenle öğrencilerin derse katılımını sağlamaya çalışırken diğer yandan derse katılımlarının önündeki engelleri bilmek ve çözüm stratejileri oluşturmak önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyonunun belirlenmesi ve derse katılımdaki engellerin araştırılmasıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya ilişkin model, çalışma gurubunun belirlenmesi, veri toplama araçları, verilerin analiz yöntemi ve bulgulara ilişkin bilgiler sunulacaktır.

Araştırma Modeli: Karma araştırma deseni olarak tasarlanan bu çalışma nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı yöntemdir. Aynı zamanda daha kapsamlı ve derinlemesine veri elde etmeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmacıların hem sayısal verileri (nicel) hem de sözlü veya yazılı verileri (nitel) toplayarak analiz etmesine olanak tanır (Toraman, 2021).

Araştırma Grubu: Araştırmada örneklem sayısı belirlenirken madde sayısının en az on katı kuralı (Akbulut & Çapık, 2022) uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek toplam madde sayısı 13'dür. Dolayısıyla örneklemin en az 130 kişi olması yeterliydi. Fakat ölçüt örnekleme yöntemi kullanılacağından araştırmacılar katılımcı sayısını fazla tutarak, araştırmaya 448 katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcıların 174'ünün verileri araştırma dışı bırakılmıştır. Çünkü araştırmada ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu ölçüte göre araştırmaya dahil edilen katılımcıların, beden eğitimi ve spor dersine katılımına engel teşkil eden en az bir gerekçesi olması gerekmektedir. Bu bağlamda katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyonlarını ve bu derse ilişkin görüşlerini derinlemesine inceleyebilmek adına, araştırmaya 199'u kız, 75'i erkek olmak üzere toplam 274 katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcıların yaşları 13 ile 19 arasında değişirken, yaş ortalaması 15,84±1.73'tür.

Verilerin Elde Edilmesi: Veriler 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Erzurum İl Müdürlüğüne bağlı x okulunda yürütülmüştür. Nitel ve nicel verilerin toplanmasında Google Formlar kullanılmıştır. Katılımcılara online ulaşılmış ve öncelikle gönüllü katılımları sağlanmış, gönüllü onam formu doldurtulmuştur. Ardından veri toplama araçlarına ulaşma izin verilmiştir. Bu noktada katılımcılardan şahsi bilgiler alınmamıştır. Online olarak katıldıkları için katılımcıların istedikleri an yanıt vermeyi sonlandırabileceği için çalışmada gönüllülük esas alınmıştır. Beden eğitimi ve spor dersine Katılım Motivasyonu Ölçeği

(BEDKMÖ): Mevcut ölçek bireylerin beden eğitimi ve spor dersine katılım güdülerini tespit etmek amacıyla Tekkurşun Demir ve Cicioğlu (2023) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek “içsel motivasyon (1., 2., 3. ve 4. madde), dışsal motivasyon (5., 6., 7., 8., 9. madde) ve motivasyonsuzluk (son dört madde) alt boyutlarından oluşmaktadır. BEDKMÖ 5’li likert tipinde geliştirilmiştir.” BEDKMÖ’de yer alan 10., 11., 12. ve 13. maddeler terstir ve 5=1, 1=5, 2=4, 4=2 olarak kodlanır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin açıklamalar şu şekildedir:

İçsel motivasyon: “Katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılımında heyecan duyması, dersten keyif alması, derse katılımında mutlu olması gibi içsel kaynaklardan beslenmesi durumundaki motivasyon düzeyini temsil eder. İçsel motivasyon alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 4 en yüksek puan 20’dir.” Araştırmada içsel motivasyon alt boyutunun Cronbach Alfa katsayısı ,96 olarak tespit edilmiştir.

Dışsal motivasyon: “Katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılımında dönüt, ödül, popülerite gibi dış kaynaklardan etkilenmesi durumundaki motivasyon düzeyini temsil eder. Dışsal motivasyon faktöründen alınabilecek en düşük puan 5, en yüksek puan 25’tir.” Araştırmada dışsal motivasyon alt boyutunun Cronbach Alfa katsayısı ,82 olarak bulunmuştur.

Motivasyonsuzluk: “Katılımcıların beden eğitimi ve spor dersinin kendisine sağladığı faydayı kavrayamamasını, derse katılım katılmama konusunda emin olmamasını ve davranış-sonuçları arasında bağlantı kuramamasını temsil eder. Bu faktör madde ters maddelerden oluşmaktadır. Motivasyonsuzluk faktöründen alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan 20’dir.” Araştırmada katılımcılardan elde edilen verilere uygulanan güvenilirlik analizi sonucuna göre, motivasyonsuzluk alt boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,86’dır.

Açık Uçlu Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılım engellerini detaylı şekilde elde edebilmek ve nicel verileri nitel verilerle desteklemek için açık uçlu yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu form katılımcılara görüşlerini özgürce sunma fırsatı sunar. Bu amaç ile araştırmacılar hedef problem doğrultusunda açık uçlu yarı yapılandırılmış sorularını katılımcılara sormak amacıyla hazırlar (Büyükoztürk, 2020).

Verilerin Analizi: Araştırmanın nicel araştırma yönteminde normallik gösteren verilere, parametrik testlerden olan t testi uygulanmıştır. Bu bağlamda anlamlılık ,05 olarak alınmıştır. Araştırmanın nitel analizinde ise içerik analizinde yararlanılmıştır. İçerik analizi, katılımcıların ifadeleri kodlanarak ve sayısallaştırılarak temalar altında toplanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Araştırmanın Etiği: Bu araştırma için Erzurum Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Komisyonundan Etik Kurul onayı belgesi alınarak çalışma yürütülmüştür. (Toplantı Sayısı :06 Karar Sayısı: 9 Tarih: 16.05.2024)

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyon düzeylerine ilişkin betimsel istatistik

	N	Min.	Max.	\bar{x}	Ss.
İçsel Motivasyon	274	4,00	20,00	13,89	5,47
Dışsal Motivasyon	274	5,00	25,00	15,51	5,74
Motivasyonsuzluk	274	4,00	20,00	13,36	5,23

Tablo 1’de katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılımında içsel motivasyon ($\bar{x}=13,89\pm 5,47$), dışsal motivasyon ($\bar{x}=15,51\pm 5,74$) ve motivasyonsuzluk düzeyinin ($\bar{x}=13,36\pm 5,23$) orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyon düzeylerinin cinsiyete göre t-testi analizi

BEDKMÖ	Kız (n=199)		Erkek (n=75)		t	p
	\bar{x}	ss	\bar{x}	ss		
İçsel Motivasyon	14,87	5,71	17,21	5,50	-3,051	,00*
Dışsal Motivasyon	12,95	5,32	14,45	4,83	-2,127	,03*
Motivasyonsuzluk	13,15	5,52	15,86	4,85	-3,739	,00*

* $p < .05$

Tablo 2’de katılımcıların cinsiyetine göre beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyonunun t-testi ile incelendiği bağımsız gruplar için t-testi analizi bulunmaktadır. Katılımcıların cinsiyetine göre içsel, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk ortalamalarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre, erkeklerin içsel motivasyon ($\bar{x}=17,21\pm 5,50$) puan ortalamalarının, kızlarınkinden ($\bar{x}=14,87\pm 5,71$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu ($t=-3,051$; $p < .05$) bulgulanmıştır. Erkeklerin dışsal motivasyon puan ($\bar{x}=14,45\pm 4,83$) puan ortalamalarının, kızlarınkinden ($\bar{x}=12,95\pm 5,32$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu ($t=-2,127$; $p < .05$) ve erkeklerin motivasyonsuzluk ($\bar{x}=15,86\pm 4,85$) puan ortalamalarının, kızlarınkinden ($\bar{x}=13,15\pm 5,52$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir ($t=-3.739$; $p < .05$).

Aşağıda katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılımındaki engellerin ne olduğuna yönelik görüşlerinin yer aldığı analizlere ilişkin tablolar yer almaktadır.

Tablo 3. Beden Eğitimi Öğretmeninden Kaynaklı Engeller

Tema	Kategori	Frekans	Katılımcı Yorumlarından Örnekler
Beden eğitimi öğretmeninden kaynaklı engeller	Beden eğitimi öğretmenin ders işlememesi	111	Beden eğitimi öğretmenim zaten ders yapmıyor bizi hep serbest bırakıyor. Serbest olduğu için sıkıcı, bu yüzden derse katılmak istemiyorum.
	Beden eğitimi öğretmeninden korkma	49	Beden eğitimi öğretmenimden aniden azarlıyor, ondan korkuyorum.
	Beden eğitimi öğretmenini sevmeme	40	Beden eğitimi öğretmenimi sevmiyorum.
	Beden eğitimi öğretmenin olumsuz tutumu	33	Beden eğitimi öğretmenim derste beni birden azarlıyor. Derse katılmak istemiyorum çünkü ilgim ve isteğim yok. Öğretmen derse katılmam için zorlarsa daha fazla nefret ediyorum beden dersinden.
	Beden eğitimi öğretmenin ayrımcılık yapması	7	Adil bir takım dağılımı olmuyor ve sadece arkada beklemek oynama hevesimi kırıyor ya da gereğinden fazla oyuncu oluyor.
	Beden eğitimi öğretmenin gereğinden çok disiplinli olması	7	Derse katılmak istemiyorum çünkü ilgim ve isteğim yok hocalar derse katılmak için zorlarsa daha fazla nefret ediyorum beden dersinden.
	Öğretmenin oyun tercihleri	3	Beden eğitimi ve spor dersinde daha aktif oyunlar oynayabilirdik. Çok durağan ve aynı olması dersten uzaklaştırdı.

Tablo 3'te katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılımda engelleyici bir öge olarak beden eğitimi öğretmenini gördüğüne ilişkin ürettiği tema, kategori, frekans ve katılımcı yorumları bulunmaktadır. Buna göre "beden eğitimi öğretmeninden kaynaklı engeller" teması altında, "beden eğitimi öğretmenin ders işlememesi (f=111), beden eğitimi öğretmeninden korkma (f=49), beden eğitimi öğretmenini sevmeme (f=40), beden eğitimi öğretmenin olumsuz tutumu (f=33), beden eğitimi öğretmenin ayrımcılık yapması (f=7), beden eğitimi öğretmenin gereğinden çok disiplinli olması (f=7), öğretmenin oyun tercihleri (f=3)" kategorileri yer almaktadır.

Tablo 4. Bireylerin Kendinden Kaynaklı Engeller

Tema	Kategori	Frekans	Katılımcı Yorumlarından Örnekler
Bireylerin kendinden kaynaklı engeller	Kilolu olma durumu	86	Kilolu olduğum için derse katılınca rahat etmiyorum (kendimi çirkin veya kötü hissediyorum).
	Zayıf olma durumu	65	Zayıf olduğum için derse katılınca rahat edemiyorum (kendimi çirkin veya kötü hissediyorum).
	Spor ayakkabısından kaynaklı engeller	20	Spor ayakkabımla ilgili sorun var (yok ya da yırtık).
	Eşofman kaynaklı engeller	16	Eşofmanımla ilgili sorun var (yok ya da yırtık ya da eski).
	YKS'ye hazırlık yapma zorunluluğu	16	Biz çok önemli bir sınava hazırlanıyoruz ve bu kadar önemli bir çalışma içindeyken vaktimi beden eğitimi salonuna zorla çıkarılarak boşa harcamaktan hiç memnun değilim. YKS'ye hazırlık yapıp ders çalışacak hiçbir ortam yok beden eğitimi salonunda.
	Üşengeçlik	16	Çok üşengeçim.
	Dersin sıkıcı geçmesi	13	Bu ders bence çok sıkıcı.
	Beden eğitimi ve spor dersini sevmeme	10	Beden eğitimi ve spor dersinden nefret ediyorum.
	Yorulmaktan kaçınma	8	Bu ders çok yorucu. Yorulmak istemiyorum. Yorulunca da terliyorum. Terlemek de istemiyorum.
	Dersi gereksiz algılama	7	Beden eğitimi ve spor dersi boş derstir. Zamanım boşa geçiyor.
	Başka derslere çalışma isteği	5	Başka dersi çalışmak daha mantıklı geliyor.
	İzlenmekten duyulan rahatsızlık	4	Beden eğitimi ve spor dersine katılmak istemem çünkü herkesin beni izlemesini sevmiyorum.
	Kendini yeteneksiz görme	4	Futbol dahil hiçbir sporu iyi oynayamıyorum.
	Dersin faydalarına ilişkin bilgisizlik	4	Bana bir faydası olduğunu düşünmüyorum.
	Özgüvensizlik	3	Herkesin bakışlarını üzerimde hissediyorum ve rahat edemiyorum. İnsanlar benimle dalga geçecek gibi geliyor.
Sağlık sorunları	3	Sağlık problemlerim sebebiyle katılmak istemem.	

Tablo 4'te katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılımda engelleyici bir öge olarak kendinden kaynaklanan durumlara ilişkin ürettiği tema, kategori, frekans ve katılımcı yorumları bulunmaktadır. Buna göre "bireylerin kendinden kaynaklı engeller" teması altında, "kilolu olma durumu (f=86), zayıf olma durumu (f=65), spor ayakkabısından kaynaklı engeller (f=20), eşofman kaynaklı

engeller (f=16), YKS'ye hazırlık yapma zorunluluğu (f=16), üşengeçlik (f=16), dersin sıkıcı geçmesi (f=13), beden eğitimi ve spor dersini sevmeme (f=10), yorulmaktan kaçınma (f=8), dersi gereksiz algılama (f=7), başka derslere çalışma isteği (f=5), izlenmekten duyulan rahatsızlık (f=4), kendini yeteneksiz görme (f=4), dersin faydalarına ilişkin bilgisizlik (f=4), özgüvensizlik (f=3), sağlık sorunları (f=3)" kategorileri bulunmaktadır.

Tablo 5. Bireylerin Çevresinden kaynaklı engeller

Tema	Kategori	Frekans	Katılımcı Yorumlarından Örnekler
Çevreden kaynaklı engeller	Akran zorbalığı	13	Arkadaşlarım bir sayı kaybettiğimde bile, dünyanın sonu gelmiş gibi üstüme yürüyorlar. Agresif ve saldırgan davranıyorlar. Daha sonraki saatlerde benimle dalga geçiyorlar... Ve arkadaşlarımla beni giydiğim kıyafetler hakkında eleştirmesini istemediğim için...derse katılmaktan kaçıyorum.
	Dışlanma	8	Gruplaşmalardan dolayı dışlanıyorum genelde.
	Yalnızlık	7	Arkadaş ortamım yok
	Kıyafet değiştirme ortamı	7	Beden eğitimi ve spor dersinde sürekli kıyafet değişimi var. O yüzden katılmak istemem. Çünkü okuldaki odada üstümü giyip çıkarmak çok zor oluyor. Onun yerine okula gelirken tüm günü serbest geçirebiliriz bence.
	Arkadaşlar arası adaletsiz yaklaşım	7	Takım kaptanları adil değil sadece arkadaşlarını oynatıyor. Antrenman öğrencileri kendini daha üstün görüp beni dışlamaya veya yönetmeye çalışıyor adil görev dağılımı yapılmadığı için sadece bekliyorum hiçbir şey yapmamış oluyorum.
	Saha yetersizliği	6	Salon oynamaya elverişli değil. Çünkü dersi olmayanlar da geliyor. Çok kalabalık, tek salon var ve başımızda kimse olmadığı için herkes sevdiği kişiye top atıyor. Oynayacak başka yer olmadığından, kalabalıkta bize sıra gelmiyor. Hiç oynayamıyoruz.
	Materyal yetersizliği	3	Yeteri kadar voleybol topu vermiyorlar.
	Amacına uygun olmayan derslikler	2	Maç yaptığımız sahanın zemini oyun için pek uygun değil. Salondaki gürültüden rahatsız oluyorum, yalıtım yok ve baş ağrısına sebep oluyor.
	Ders saatinde çakışma	2	Beden dersinde birlikte olduğum sınıfta sevmiyorum. Bazen o sınıftan iyi oyuncular geliyor ve bizim oynamamızı engelliyor.
	Sınıftakilerin yeteneklerini körelteceği algısı	1	Öğretmenimiz benimle yeterince oynamıyor. Oynamayı bilmeyenlerle oynadığımda da kendimi geliştiremem. Onlarla oynamaktansa otururum.

Tablo 5'te katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılımda engelleyici bir öge olarak çevreden kaynaklanan durumlara ilişkin ürettiği tema, kategori, frekans ve katılımcı yorumları bulunmaktadır. Buna göre "Bireylerin çevresinden kaynaklı engeller" teması altında, "akran zorbalığı (f=13), dışlanma (f=8), yalnızlık (f=7), arkadaşlar arası adaletsiz yaklaşım (f=7), saha yetersizliği (f=6), materyal yetersizliği (f=3), amacına uygun olmayan derslikler (f=2), ders saatinde çakışma (f=2), sınıftakilerin yeteneklerini körelteceği algısı (f=1)" kategorileri bulunmaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Beden eğitimi ve spor dersleri, ilköğretim birinci sınıftan lise son sınıfa kadar eğitim öğretim müfredatında yer almakta ve bu süreçte derslerin içeriği, öğrenci yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. İlköğretim kademesinde dersler daha çok oyun temelli etkinliklerle yürütülürken, ortaokuldan itibaren temel spor branşlarının öğretilmesi ve öğrencilerin bu alanlarda gelişim göstermesi hedeflenmektedir. Literatür tarandığında, öğrencilerin genel olarak beden eğitimi ve spor derslerine karşı olumlu tutumlar sergilediği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, çeşitli çalışmalarda, bu derslere aktif katılımda motivasyonun belirleyici bir faktör olduğu da vurgulanmaktadır. Yapılan bu çalışmada, beden eğitimi ve spor derslerine katılan öğrencilerin motivasyon seviyelerini belirlemek ve motivasyonu olumsuz etkileyen faktörleri tespit ederek, bu sorunlara yönelik gerekli önlemlerin alınmasına katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Bu bağlamda yürütülen araştırma sonuçları;

Kadın ve erkek katılımcıların içsel, dışsal ve motivasyonsuzluk alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığına dair analizler yapılmış ve BEDKMÖ'nün tüm alt boyutlarında erkekler lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine katılırken kızlara göre daha fazla mutlu olduğu, huzur duyduğunu, dersten keyif aldığı ve içsel motivasyon kaynaklarından beslendiği söylenebilir. Bununla birlikte erkeklerin daha fazla çevredekilerin takdiri, beğenisi gibi dışsal motivasyon kaynaklarından beslendiği söylenebilir. Ayrıca elde edilen sonuca göre erkeklerin beden eğitimi ve spor dersinin faydalarını ve kendisine sağladığı yararları kızlara göre daha az algıladığı ve motivasyonsuzluk düzeyinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Nitekim Saka (2018)'da, kadın ve erkek psikolojisinin birbirinden farklı olduğuna atıf yapmaktadır. Beden eğitimi öğretmenlerinin okulda kız ve erkek öğrencilere yaklaşımını onların ihtiyaçları doğrultusunda belirlemesi önemlidir ve dersi müfredatın kazanımları doğrultusunda işlemesi de önemlidir. Bu iki konuda yaşanan güçlüğü derse katılıma engel olarak görülmesine sebebiyet verdiği düşünülmektedir. Aybek ve arkadaşları (2011) ortaöğretim öğrencileriyle yaptığı çalışmada, erkeklerin beden eğitimi ve spor dersine yönelim motivasyonunun kadınlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca erkeklerin beden eğitimi ve spor dersine katıldıklarında kadınlara göre daha fazla rahatlamış ve kendini daha iyi hissettiği tespit edilmiştir. Özcan ve arkadaşları (2016) öğrenci gözüyle beden eğitimi ve spor derslerinin değerlendirmesini yaptıkları çalışmada kız öğrencilerin ders boyunca serbest kalma isteklerinin erkek öğrencilere kıyasla daha fazla olduğu görülmüştür. Öte yandan Pepe ve Türkay, (2017), spor etkinliklerine katılımda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha istekli olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar çalışmamızla paralellik sağlamaktadır.

Beden eğitimi ve spor dersine katılımdaki engellerin tespitine yönelik katılımcılara yöneltilen nitel sorular neticesinde “beden eğitimi öğretmeninden kaynaklı engeller”, “bireyin kendinden kaynaklı engeller” ve “çevreden kaynaklı engeller” temaları altında cevapların toplandığı görülmüştür. Katılımcıların beden eğitimi öğretmeninden kaynaklı engellerin başında, öğretmenin dersi işlememesi cevabının olduğu ortaya çıkmıştır. Daha sonra sırasıyla; öğretmenden korkma, öğretmeni sevmeme, öğretmenin tutumu, ayrımcılık yapması, çok disiplinli olması ve oyun tercihleri seçenekleri yer almıştır.

Beden eğitimi öğretmeninden kaynaklı engeller teması, “beden eğitimi öğretmenin ders işlememesi, beden eğitimi öğretmeninden korkma, beden eğitimi öğretmeni sevmeme, beden eğitimi öğretmenin olumsuz tutumu, beden eğitimi öğretmenin ayrımcılık yapması, beden eğitimi öğretmenin gereğinden çok disiplinli olması, öğretmenin oyun tercihleri kategorilerinden oluşmaktadır. Buna göre katılımcıların beden eğitimi öğretmenlerinden kaynaklı olarak beden eğitimi ve spor dersine katılmak istemediği söylenebilir. Çünkü katılımcıların nitel verilerinden elde edilen sonuçlardan öğrencilerin, beden eğitimi öğretmenine olumsuz duygular beslediği, öğretmenden korktuğu ve öğretmenin kayırmacı ve katı şekilde disiplinli bir tutum sergilediğini düşündükleri söylenebilir. Araştırma bulgularına benzer olarak Aybek ve arkadaşlarının (2011) yaptığı araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin %12’sinin beden eğitimi öğretmenlerinden korktuğunu, öğretmenlerinin çok kuralcı-taviz vermez bir öğretici olduğunu ve katılımcıların %9’unun beden eğitimi öğretmenin dersi işlemediğini ifade ettiği tespit edilmiştir. Okullarda derse teşvik aşamasında öğretmen ilk sorumlu olarak tanınır. Sürecin iyi bir şekilde yürütülmesinde yetkin kişi olması ona birçok misyon biçmektedir. Öğrenciye dersi sevdirmek, derse hazırlığa teşvik etmek, kendi kendilerine yetmeye ve kendilerini değerlendirmeye yöneltme yine öğretmenin görev ve sorumluluğu altındadır (Zrnzević & Arsić, 2013). Beden eğitimi; fiziksel aktivite, temel spor branş eğitimi ve oyun etkinliklerini içerisinde barındıran bir derstir. Öğretmenlerin sürekli olarak öğrencileri serbest bırakması bir süre sonra öğrencilerin sıkılmalarına yol açabilir. Domville ve ark., (2019), öğretmenin kenarda durarak sadece talimat vermesi ve derse aktif katılım sağlamamasının öğrencilerin hoşnut olmadığı bir durum olduğunu belirtmektedirler. Benzer şekilde Timken ve ark., (2019), öğretmenin derse coşkulu bir katılım göstermesi öğrencilerin motivasyon düzeylerini pozitif yönde etkilediğini bildirmiştir. Öğretmenin öğrencilere küçümseyici, sert, ilgilenmeyen yaklaşımının öğrenciyi dersten uzaklaştırdığı White ve arkadaşları tarafından (2021) yapılan alan yazın inceleme çalışmalarıyla ortaya konmuştur. Kısaca öğretmenin davranışlarının, öğrencinin derse karşı tutumunu ve motivasyon düzeyini etkilediği sonucuna ulaşılabilir. Benzer şekilde Leo ve ark., (2022) kız öğrencilerin destekleyici bir tutum sergileyen beden eğitimi öğretmenine karşı olumlu duygular geliştirdiği ve beden eğitimi ve spor dersine katılmada içsel ve dışsal motivasyonlarının arttığı sonuçlarını bulunmuşlardır.

Araştırmada ikinci tema olan “bireyin kendinden kaynaklı engeller” başlığı altında katılımcıların; kilolu olma durumu, zayıf olma durumu, spor ayakkabısından kaynaklı engeller, eşofman kaynaklı engeller, YKS’ye hazırlık yapma zorunluluğu, üşengeçlik, dersin sıkıcı geçmesi, beden eğitimi ve spor dersini sevmeme, yorulmaktan kaçınma, dersi gereksiz algılama, başka derslere çalışma isteği, izlenmekten duyulan rahatsızlık, kendini yeteneksiz görme, dersin faydalarına ilişkin bilgisizlik, özgüvensizlik, sağlık sorunları yanıtları verdiği görülmüştür. Buna göre katılımcıların genellikle içsel motivasyon kaynaklarının beden eğitimi ve spor dersine katılımı üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu söylenebilir. Ayrıca katılımcıların kendinden kaynaklı duygusal ve sınırlayıcı yaklaşımlarının, kendilerinin derse katılımına engel teşkil ettiğinin söylenmesi mümkündür. Nitekim katılımcıların dersi sevmemek, dersten kaçınmak, üşenmek, derste sıkılmak, rahatsız hissetmek, kendini kilolu veya zayıf hissetmek gibi içsel dürtüler, katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılmasını engelleyen unsurlardır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ/ WHO, 2022) verilerine göre gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kilolu olma değerleri hızla yükselmektedir. Özellikle çocuklar ve gençler arasında obezite riski yaygınlaşmaktadır. Uluslararası Estetik Plastik Cerrahi Derneği ISAPS (International Society of Aesthetic Plastic Surgery) 2023 yılı haziran ayında dünya çapında yapılan anket sonuçlarına göre liposakşın (yağ aldırma) operasyonlarının kadınlarda ilk sırada, erkeklerde ise ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca istatistiklere göre 18 yaş altı gençlerde liposakşın operasyonu botoks ve burun ameliyatlarından sonra 3. sırada yer almaktadır (International Society of Aesthetic Plastic Surgery Reports, 2023). Bu sonuçlar ergenlerin kilo problemleri yaşadığı ve çevresine karşı fiziksel olarak iyi görünme çabasında olduğunun göstergesidir. Ergenlik döneminde fiziksel görünüşün çevre tarafından iyi algılanmasının bir diğer faktörü giyim kuşamdır. Bu dönemde marka takıntıları, farklı farklı ayakkabı, giysi, çanta kullanma isteği artabilir. Fiziksel aktivitelere katılımın temel unsuru olan eşofman ve spor ayakkabının yıpranmış veya eski olması, çalışma sonuçlarımızda da olduğu gibi ergenlerin bu aktiviteye katılmaktan alıkoyabilir. Taşer’in (2019) yılında yaptığı çalışma sonuçları da maddi gelir düzeyinin bireyleri fiziksel aktivitelere katılımda teşvik edici olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma bulgularından farklı olarak Ayberk ve arkadaşlarının (2011) çalışmasında katılımcıların %80’inin beden eğitimi ve spor dersini her yıl almak istediğini (dersi sıkıcı bulmadığını), %51’inin beden eğitimi ve spor dersini başka derslere tercih ettiğini (dersi sevdiğini), %64’ünün beden eğitimi ve spor dersinin faydalarından olan sosyal gelişime katkısı olduğunu düşündüğü tespit edilmiştir. Araştırmada katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılmak yerine sınavlara çalışma veya farklı derse katılma cevapları olduğu görülmüştür (N=21). Yürütülen bu araştırma yaş aralığı olarak 13-19 yani ortaokul ve lise öğrencilerini kapsamaktadır. Bu dönem öğrenciler için eğitim hayatlarında oldukça önemli bir dönüm noktası niteliği taşıyan; 7. ve 8. sınıflar LYS, 11. ve 12. sınıflar YKS hazırlık süreçlerini kapsamaktadır. Aynı zamanda ders yoğunluğunun fazla olması, okul sınavları gibi etkenler sebebiyle öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersleri yerine sınavlara çalışma isteği duymalarına neden olarak gösterilebilir. Ayrıca dersi “faydasız bir ders olarak görme” cevapları veren katılımcıların dersin faydasını tam olarak anlamadıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Bu kapsamda beden eğitimi ve sporun faydaları tüm öğrencilere anlatılarak, bilişsel, fiziksel ve psikolojik yararlarına dair seminerler düzenlenebilir.

Araştırmanın son bulgusunda “bireylerin çevresinden kaynaklı engeller” teması ve “akran zorbalığı, dışlanma, yalnızlık, arkadaşlar arası adaletsiz yaklaşım, saha yetersizliği, materyal yetersizliği, amacına uygun olmayan derslikler, ders saatinde çakışma, sınıftakilerin yeteneklerini körelteceği algısı” kategorileri yer almaktadır. Elde edilen tema ve kategorilere göre, katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılımda okuldaki çevresel ve ders esnasında kullanılacak materyallerin yetersizliğinden kaynaklanan bir engele maruz kaldığı söylenebilir. Bununla birlikte katılımcıların arkadaşlarının olumsuz tutumlarından kaynaklı olarak da beden

eğitimi ve spor dersine katılımda çevresel bir engel yaşadığından söz edilebilir. Nitekim egzersiz ve spora katılımda çevresel unsurlar önemli bir faktördür. Spor tesislerinin yetersizliği (Taşmektepligil & Bostancı, 2000), spor yapılan yerin uygunluğu, arkadaşları tarafından dışlanma veya alay edilme gibi durumlar okullarda beden eğitimi ve spor dersine katılımın önündeki engeller olarak sıralanabilir. Bingöbalı ve ark., (2024), akran zorbalığına beden eğitimi öğretmenleri gözünden incelediği sonuçlarda sözlü ve fiziksel şiddetin en fazla uygulandığı zorbalık türü olduğunu tespit etmiştir. Aybek ve arkadaşları (2011) okulun çevresel imkanlarının beden eğitimi ve spor dersine katılım isteğini etkilediği ve bu durumun göz ardı edilmemesi gerektiği üzerinde durmuştur. Temiz ve Sivrikaya (2021) beden eğitimi ve spor dersinde karşılaşılan sorunlar içinde materyal eksikliğinin belirleyici bir unsur olduğunu belirtmektedir.

Araştırma sonucunda beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyonunun erkeklerin lehine olduğu ve katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılıma engel olarak gördüğü nedenlerin 3 tema altında yer aldığı bulgulanmıştır. Buna göre katılımcıların ders öğretmenini, beden eğitimi ve spor dersine katılıma engel olarak gördüğü bulunmuştur. Derse katılımda engel olarak en çok frekansa sahip olan bu temada, öğretmenlerin olumsuz tavır ve tutumlarına ilişkin görüşler dikkat çekmektedir. İkinci yüksek frekansa sahip olan diğer temada, katılımcıların kendisinden kaynaklı içsel motivasyonlarının yer aldığı görüşlerin olduğu görülmüştür. Buna göre katılımcıların dışsal görünüşlerinin ve duygularının beden eğitimi ve spor dersine katılım engelleri arasında olduğu sonucuna varılmıştır. Son olarak katılımcıların çevresinden ve okul tesis-malzemelerinden kaynaklanan nedenlerin beden eğitimi ve spor dersine katılımı engellediği belirlenmiştir.

Okul tesislerinin, ders materyallerinin eksik veya yetersiz olmasının öğrencilerin derse katılımına ve katılım isteğine engel teşkil edebileceği gibi beden eğitimi öğretmenlerinin ders yapma motivasyonunu da sabote edebileceği düşünülürse, mevcut konunun öğretmenlerin gözüyle de incelenmesi önerilmektedir.

Finansal Destek: Bu çalışmanın hazırlanması ve yazımı sırasında kurum ve/veya kuruluşlardan herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Bu makalenin yayımlanmasıyla ilgili olarak yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Akbulut, Ö., & Çapık, C. (2022). Çok değişkenli istatistiksel analizler için örneklem büyüklüğü. *Journal of Nursology*, 25(2), 111-116.
- Aracı, H. (2006). *Öğretmen ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. (Geliştirilmiş 6. Baskı), Ankara: Nobel.
- Aslan, M., & Doğan, S. (2020). Dışsal motivasyon, içsel motivasyon ve performans etkileşimine kuramsal bir bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(26), 291-301. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.638479>
- Aybek, A., İmamoğlu, O., & Taşmektepligil, M. (2011). Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ve ders dışı etkinliklere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 51-59.
- Bar, M. (2016). *Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin psikolojik dayanıklılık ve akademik ertelemeye etkisi*. Doktora tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Bingöbalı, A., Akbuğa, T., & Yücel, A. S. (2024). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bakış açısıyla akran zorbalığı. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 13(1), 17-27. <https://doi.org/10.22282/tojras.1327675>
- Boiché, J., & Sarrazin, P. (2007). Motivation autodéterminée, perceptions de conflit et d'instrumentalité et assiduité envers la pratique d'une activité physique: une étude prospective sur six mois. *Psychologie française*, 52(4), 417-430. <https://doi.org/10.1016/j.psfr.2007.02.002>
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum* (28. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Chatoupis, C. C. (2018). Physical education teachers' use of Mosston and Ashworth's teaching styles: A literature review. *Physical Educator*, 75(5), 880-900
- Cook, D., A. Artino, A., R. (2016). Motivation to learn: An overview of contemporary theories. *Medical Education*, 50 (10), 997-1014. <https://doi.org/10.1111/medu.13074>
- Demir, G. T. (2022). Beden eğitimi ve spora ilişkin tutum dijital oyun oynama motivasyonunun yordayıcısı mıdır?. *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(3), 69-79. <https://doi.org/10.33689/spormetre.1075150>
- Demir, G. T., & Cicioğlu, H. İ. (2023). Beden eğitimi ve spor dersine katılım motivasyonu ölçeği'nin (bedkmö) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(1), 134-141. <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.1078077>
- Demirhan, G., Bulca, Y., Altay, F., Şahin, R., Güvenç, A., Aslan, A., ... & Açıkada, C. (2008). Beden eğitimi öğretim programları ve programların yürütülmesine ilişkin paydaş görüşlerinin karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(3), 157-180.
- Domville, M., Watson, P. M., Richardson, D., & Graves, L. E. F. (2019). Children's perceptions of factors that influence PE enjoyment: A qualitative investigation. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 24(3), 207-219. [10.1080/17408989.2018.1561836](https://doi.org/10.1080/17408989.2018.1561836)
- Erhan, S. E., & Tamer, K. (2009). Doğu Anadolu bölgesi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi ve spor dersi için gereken tesis araç-gereç durumları ile öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiler. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 57-66.
- Guay, F., Chanal, J., Ratelle, C. F., Marsh, H. W., Larose, S., & Boivin, M. (2010). Intrinsic, identified, and controlled types of motivation for school subjects in young elementary school children. *British journal of educational psychology*, 80(4), 711-735. <https://doi.org/10.1348/000709910X499084>

- International Society of Aesthetic Plastic Surgery (2023) https://www.isaps.org/media/rxfnfqibn/isaps-global-survey_2023.pdf Erişim Tarihi: 06.11.2024
- Jansen, T., Meyer, J., Wigfield, A., & Möller, J. (2022). Which student and instructional variables are most strongly related to academic motivation in K-12 education? A systematic review of meta-analyses. *Psychological Bulletin*, 148(1-2), 1–26. <https://doi.org/10.1037/BUL0000354>
- Kaya A. (2020). *İlköğretim kurumları ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik görüş ve tutumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Kinicki, A., & Kreitner, R. (2010). Values, attitudes, job satisfaction, and counterproductive behavior. *Organizational behavior*, New York: Mc-Graw Hill Irwin
- Leo, F. M., Mouratidis, A., Pulido, J. J., López-Gajardo, M. A., & Sánchez-Oliva, D. (2022). Perceived teachers' behavior and students' engagement in physical education: The mediating role of basic psychological needs and self-determined motivation. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 27(1), 59-76. <https://doi.org/10.1080/17408989.2020.1850667>
- McCaughy, N., Barnard, S., Martin, J., Shen, B., & Kulinna, P. H. (2006). Teachers' Perspectives on the Challenges of Teaching Physical Education in Urban Schools: The Student Emotional Filter. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 77(4), 486–497. <https://doi.org/10.1080/02701367.2006.10599383>
- Mirzeoglu, A. D. (2017). *Model temelli beden eğitimi öğretimi*. Ankara: Spor Yayınevi.
- Namlı, A. K., & Temel, C. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi ve program önerisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1), 321-351.
- Özcan, G., Mirzeoğlu, A. D., & Çoknaz, D. (2016). Öğrenci gözüyle beden eğitimi ve spor dersi ve öğretmeni. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 270-291. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2016.16.1-5000182921>
- Pepe, K. & Tükay, E. (2017). Genç bireylerde spora katılım ve bu bireylerde spora katılımı etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(62), 60-71.
- Reeve, J.M. (2004). *Understanding motivation and emotion*. USA:Jhon Willey & Sons
- Saka, N. (2018). Kurt Martı'nın "Happy End" adlı öyküsünde evlilikte kadın-erkek psikolojisi. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (60), 25-34.
- Taşer, V. (2019). *Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencileri ile Turizm Fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel fiziksel aktivitelere katılım engellerinin incelenmesi ve karşılaştırılması (Balıkesir Üniversitesi örneği)* (Master's thesis, Balıkesir University (Turkey).
- Taşmektepligil, M. Y., & Bostancı, Ö. (2000). Farklı özelliklere sahip fertlerin sportif faaliyetlere katılımlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 26-42.
- Temiz, C. N., & Sivrikaya, A. H. (2021). Beden eğitimi ve spor dersinde karşılaşılan sorunların incelenmesi (Yurt içi ve yurt dışı değerlendirmesi). *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 12-39. <https://doi.org/10.47778/ejsse.891512>
- Timken, G., McNamee, J., & Coste, S. (2019). 'It doesn't seem like PE and I love it': Adolescent girls' views of a health club physical education approach. *European Physical Education Review*, 25(1), 109-124. <https://doi.org/10.1177/1356336X17706382>
- Toraman, S. (2021). Karma yöntemler araştırması: Kısa tarihi, tanımı, bakış açıları ve temel kavramlar/Mixed methods research: A brief history, definitions, perspectives, and key elements. *Nitel Sosyal Bilimler*, 3(1), 1-29. <https://doi.org/10.47105/nsb.847688>
- White, R. L., Bennie, A., Vasconcellos, D., Cinelli, R., Hilland, T., Owen, K. B., & Lonsdale, C. (2021). Self-determination theory in physical education: A systematic review of qualitative studies. *Teaching and Teacher Education*, 99, 103247. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2020.103247>
- World Health Organization (2024). <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight> Erişim Tarihi: 06.11.2024
- Yetim, E., Demir, Y., & Erturan, İ. G. (2014). Beden eğitimi ve spor derslerinde motivasyon: tutum ve motivasyonel stratejilerin tahmin edici etkisi. *Sporometre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 139-146. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000262
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Zrnzević, N., & Arsić, R. (2013). Motivation of students for physical education classes. *Activities in Physical Education and Sports*, 3(2), 215-220.

Except where otherwise noted, this paper is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).